

УДК 35.07:004

**ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ УМОВИ УСПІШНОГО
ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПУБЛІЧНОМУ
УПРАВЛІННІ**

Макарова Ірина Олегівна,

к.т.н., доцент

maki555maki555@gmail.com

Сметаніна Людмила Сергіївна,

к.пед.н., доцент

smetanina.ludmila@gmail.com

Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
м. Одеса, Україна

Анотація: Розглянуто стан нормативно-правової бази України в сфері цифровізації та погляди на цифровізацію публічного управління серед науковців. Відзначено, що суттєва різниця в підходах до цифровізації, відсутність єдиного наукового підходу до визначення основних понять, майже повна відсутність законодавчої бази негативно впливає на якість практичних проєктів, що розробляються.

Ключові слова: цифровізація, цифрові технології, цифрові трансформації, цифровізація публічного управління, цифрове урядування

Останнім часом в Україні на різних рівнях приділяється значна увага питанням цифровізації, зокрема використанню цифрових технологій органами державного управління та місцевого самоврядування. Але, якщо питання електронного урядування та використання інформаційно-комунікаційних технологій в публічному управлінні достатньо розроблені як на законодавчому рівні так і в працях багатьох науковців, то з цифровізацією ситуація значно гірша.

Цифровізація економіки та різних сфер суспільного життя сьогодні є глобальним світовим трендом. На державному рівні в Україні також є розуміння необхідності формування цифрової економіки і суспільства, та важливої ролі цифрових технологій як одного із ключових драйверів сталого

розвитку. Про це свідчить і створення в 2019 році Міністерства цифрової трансформації України, яке має формувати та реалізовувати державну політику «у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкопasmового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії» [1]. Проте законодавча база в сфері цифровізації майже відсутня. Єдиним чинним нормативно-правовим актом у цій сфері є Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (Концепція), яка значною мірою базується на Цифровій адженді України – 2020. В Концепції нормативно закріплено поняття цифровізації, як «насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, інакше кажучи, створює кіберфізичний простір» [2] та цифрової інфраструктури як комплексу технологій, продуктів та процесів, що забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості на цифровій основі. Таке поняття як «цифрові технології» зовсім не висвітлено у законодавстві України.

У зв'язку з тим, що питання цифровізації стають все більш актуальними, вони знаходять все більше відображення в вітчизняних наукових працях. Наприклад, Берназюк О. О. [3]. визначає цифрові технології як систему взаємопов'язаних засобів, за допомогою яких здійснюється збір, обробка, фіксація, зберігання вхідної, а також формування та поширення вихідної інформації особливим цифровим методом. Відповідно, цифрові технології у

публічному управлінні можна розглядати як єдину систему відповідних засобів, організовану на всіх рівнях та у всіх основних сферах публічного управління, які дозволяють підвищити ефективність такого управління. Єдиного чіткого підходу до трактування базових понять наразі немає. Так, інколи в якості синоніму до поняття «цифрові технології» використовується поняття «інформаційні технології» або «інформаційно-комунікаційні технології», що не є коректним. Якщо говорити про цифровізацію публічного управління, на наш погляд, доцільним було б спочатку визначити на законодавчому рівні базові поняття, почавши саме з цифрових технологій, тоді в ланцюжку цифрові технології – цифровізація – цифровізація публічного управління – цифрове урядування вдалось би уникнути багатьох непорозумінь.

Коли мова йде про цифрові технології в державному управлінні, як зазначено в Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, це насамперед використання цифрових робочих місць, багатоканальне інформування та залучення громадян, відкриті дані, Інтернет речей, цифрові державні платформи та блокчейн. Широкі можливості цифрові технології надають в сфері електронної демократії для подальшого розвитку таких інструментів як е-парламент, е-голосування, е-правосуддя, е-медіація, е-референдуми, е-консультації, е-петиції, е-політичні кампанії, е-опитування. Вважається, що одним з найбільш перспективних в умовах України напрямів розвитку є електронне голосування виборців. На рівні місцевого самоврядування вже є непогані приклади впровадження концепції смарт-сіті, в якій активно використовуються Інтернет речей, великі дані, повсюдна аналітика та інші передові технології.

Крім визначення поняття цифровізації, яке закріплено в Концепції, науковці Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В. [4] пропонують трактувати цифровізацію як процес впровадження цифрових технологій для вдосконалення життєдіяльності людини, суспільства і держави, а цифровізацію публічного врядування як стрибкоподібний процес цифрових трансформацій публічного врядування у цифрове врядування (цифрове управління). Важливо,

що процес має саме стрімкоподібний характер, на відміну від інформатизації. Саме стрімкоподібний характер цифровізації дає Україні шанс зробити значний прорив в багатьох сферах. При визначенні цифрового врядування автори підкреслюють його сервісно-орієнтовану направленість на основі використання цифрових технологій. Якщо співвідносити електронне та цифрове управління, то ці поняття не є тотожними, перше є складовою другого, поняття цифрового управління є ширшим.

Вдалим прикладом застосування цифрових технологій з наголосом саме на сервісну орієнтацію публічного управління є проект Міністерства цифрової трансформації України «Цифрова держава», в рамках якого вже створено портал онлайн послуг та мобільний застосунок Дія, а в подальшому планується об'єднати всі відомства в єдину онлайн-систему. Однак, мусимо звернути увагу, що на міністерство, серед іншого, також покладено відповідальність за розробку проектів законів та інших нормативно-правових актів з питань цифрової трансформації, а тут, на жаль, прогресу поки що немає.

Практична відсутність нормативно-правової бази, значна різниця в поглядах на цифровізацію взагалі та цифрове управління в інформаційному та науковому просторі України, значно ускладнює якісну розробку та втілення практичних проектів в цій сфері, особливо на регіональному та місцевому рівнях. Потрібна координація зусиль центральної влади та науковців для розробки спільного бачення процесу цифровізації, з урахуванням європейського та світового досвіду, щоб цифровізація не стала лише «модним трендом», а призвела до справжньої цифрової трансформації як в економіці, так і в суспільному житті.

Список літератури

1. Питання Міністерства цифрової трансформації [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856 / Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF>

2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
3. Берназюк О. О. Цифрові технології у сфері публічного управління: визначення основних понять // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. №46. URL http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.46/part_1/26.pdf
4. Куйбіда В. С. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату / Куйбіда В. С., Карпенко О. В., Наместнік В. В. // Вісн. НАДУ. Серія "Державне управління". - 2018. - № 1. - С. 5-11. URL : <http://academy.gov.ua/infpol/pages/dop/2/files/974f8478-cfe8-4d31-971b-d5116eff458.pdf>

// Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 9th International scientific and practical conference. Publishing House "Accent". – Sofia, Bulgaria. – 2020. – Pp. 546-551.

URL: <https://sci-conf.com.ua>